Kauhunajat Petäjävedellä 1918

Kertomuksia valkosen vallan ajalta maaherran määräämän tutkimuksen mukaan

Kuten jo yleisesti tiedetään, toimeenpantiin myöskin Petäjävedellä kansalaissodan aikana ja sen jälkeenkin suojeluskuntalaisten toimesta sangen lukuisa joukko murhia. Nämä verityöt liittyvät vain yhtenä lisänä valkoisen terrorin silloiseen riehuntaan ja saavat niihin syylliset henkilöt edelleenkin olla vapaalla jalalla ja lukeutua kuuluviksi kunniallisten ihmisten joukkoon — vaikkakin heidän todellisen kunniansa laadun jokainen ajatteleva ihminen kyllä kykenee erottamaan. Kun Petäjävedellä ei sodan aikana eikä sen edellä-kään minkäänlaisia sotaliikkeitä eikä kapinahommia ollut, niin ovat senaikaiset verityöt lankeavat yksinomaan porvarillisten kauhean riehunnan ja työläisvihan ansioksi. Niiden tarkoituksena oli yksinomaan murhata ja useassa tapauksessa myöskin anastaa näiden omaisuus. Kun nämä petäjäveteläiset valkoiset verikoirat menettivät siinä määrin holttinsa, että suosittivat murhatyötään vielä pitkän aikaa varsinaisen sota-ajan jälkeenkin, niin on heitä jo osittain joutunut syytteeseenkin, kuten opettaja O. Jernstedtin jutussakin muistetaan käyneen.

Mutta kuitenkin on vielä suuri joukko murhatöitä hämärän peitossa ja näistä selvän saamiseksi kääntyi pitäjän kunnallisvaltuusto Vaasan läänin maaherran puoleen ja pyysi tältä perinpohjaisen tutkinnon suorittamista ja syyllisten rangaistukseen saattamista. Sittemmin määräsikin maaherra nimismies Alskadin suorittamaan tällaisen tutkinnon pidon, joka pidettiinkin Petäjäveden kuntalassa v. k. 3 p:nä.

Selostamme seuraavassa Työn Voiman mukaan tutkinnon kulkua ja niitä seikkoja, jotka ilmenivät kuulustelujen kertomuksista.

Suojeluskunnan toiminta herättää kauhua omissakin joukoissa. Eroamisia esikunnasta murhain johdosta.

Mikko Mentula, Petäjäveden kirkonkylästä, kuulusteltavaksi kutsuttuna kertoi kansalaissodan alussa tulleensa valituksi pitäjän suojeluskunnan esikuntaan, jossa hän osittain suoritti sihteerin tehtäviä. Hänellä oli alussa se käsitys, että suojeluskunnat käyvät taisteluaan kunniallisilla keinoilla ja että niistä oli muodostuva turvattomain kansalaisten hengen ja omaisuuden turva, mutta myöhemmin, sanoi kertoja, pettyi hän täydellisesti tässä käsityksessään. Sanoi itse kerran henkilökohtaisesti käyneensä Seinäjoella ylipäällikkö Mannerheimin päämajassa kysymässä, mitä on tehtävä sellaisille henkilöille, jotka suojeluskunnan toimesta epäilyttävinä ja vaarallisina pidätetään. Päämajasta oli annettu nimenomainen määräys, että vangit on lähetettävä Seinäjoelle säilytettäväksi ja tutkittaviksi. Tätä määräystä ei Petäjäveden esikunta noudattanut, vaan telkesi vankinsa, joita se pitkin talvea runsaasti kaikennäköisillä verukkeilla pyydysteli, kuntalan vieressä olevaan Petäjäveden talouskaupan saunaan, jossa heitä säilytettiin. Tästä saunasta kuletettiin vangit sittemmin vuoronsa perään surmattavaksi.

Esikunnan jäsen saa omantunnontuskia.

Edellämainittu kuulusteltava jatkoi että kun tätä menoa alkoi jatkumaan ja kun hän näki kuinka suojeluskunnan esikunta suuresti vääristeli vangitsemainsa ja kuulustelemiensa henkilöiden asioita, sillä hän itse piti tutkinnoissa toista kirjaa, niin ei hän voinut tätä kauemmin kestää. Hänen omatuntonsa alkoi yhä kovemmin soimata häntäkin syyllisyydestä ja varsinkin teki häneen järkyttävän vaikutuksen se, kun hän kerran näki ylilämainitusta saunasta vietävän murhattavaksi viisi miestä yhdessä joukossa ja joiden miesten syyllisyydestä ei ollut edes todennäköisiäkään syitä olemassa. Silloin ei hän voinut enään esikuntaan kuulua vaan vaati siitä eroa ja saikin sen. Viimeisen kerran sanoi kertoja olleensa esikunnan kokouksessa läsnä silloin kun erästä työmies Penttistä viimeisen kerran kuulusteltiin.

Toivo Toivosen, K. Jokisen ja W. Haaviston salaperäinen katoaminen ja murha.

Salamurhain uhriksi joutuneiden joukossa olivat myöskin suutari Toivo Toivonen sekä työmiehet Kiltti Jokinen ja W. Haavisto, joiden murhaajain selvillesaamiseksi tätä tutkintoa nimenomaan oli pyydetty. Nämä henkilöt, ja erikoisesti T. Toivonen, joka oli paikkakunnalla käytetty pitkäaikaisena luottamusmiehenä, olivat tunnettupa erittäin siivoiksi ja luotettaviksi miehiksi sekä kokonaan kapinahommista erillään oleviksi kuten kaikki muutkin paikkakunnan työläiset. K. Jokinen ja W. Haavisto olivat aikaisemmin vangitut ja teljetyt Petäjäveden esikunnan vankilaan, jona oli yllämainittu sauna.

Mikko Mentula kertoi ,että Toivonen oli kaksi kertaa ennen lopullista "katoamistaan" kuletettu esikuntaan, mutta molemmillakin kerroilla vapautettu, kun ei häntä vastaan syytä löydetty. Kertoja sanoi olleensa kerrankin esikunnassa läsnä, kun mainittua Toivosta tuotiin tutkittavaksi. Yksi toisista esikunnan jäsenistä, tuomari A. Vakkola, oli akkunasta nähnyt Toivosta tuotavan ja innostui silloin ja sanoi, että "mitä sitä tänne kuletetaan; ei muuta kuin pankaa liiterin seinää vasten ja laskekaa läpi." Toivonen pääsi kuitenkin tälläkin kertaa vapaaksi.

Kun ei Toivosta, jota suojeluskuntalaiset hulikaanit erikoisesti vihasivat, voitu tätä tietä toimittaa pois päiviltä, turvauduttiin salamurhaan. Eräänä yönä maaliskuussa 1918 saapui Toivosen asunnolle aseellisia miehiä, joka koputtivat akkunaan ja vaativat Toivosta ulos. Ulos mentyään kaappasivat asemiehet Toivosen mukaansa ja hävisivät sitä tietään. Koko teko tehtiin niin salaperäisesti, etteivät asunnossa olleet Toivosen omaiset päässeet tietämään keitä ylliset vieraat olivat, sillä nämä karttoivat itsensä näyttämistä. Samana yönä hävisivät esikunnan vankilasta yllämainitusta saunasta siellä säilytettävinä olevat K. Jokinen ja W. Haavisto yhtä salaperäisellä tavalla. Mihin nämä kolme miestä joutuivat ja missä heidät murhattiin, siitä ei ole varmaa tieoa, mutta yleisesti paikkakunnalla kerrottiin heti tapahtuman jälkeen, että kaikkia kolme lähdettiin viemään samana yönä hevosilla Jämsään ja että heidät sinne matkalla maantiellä kauhealla tavalla murhattiin.

Talollinen August Jänis, Petäjävedeltä, kertoi itse kuuluneensa suojeluskuntaan ja olleensa yllämainituna aikana kerran viemässä sotatarpeita Petäjävedeltä Jämsään. Sieltä palatessaan takaisin Petäjävedelle samana yönä, jona yllämainitut kolme henkilöä katosivat ja ollessaan maantiellä Paikkalan ja Virtalan välillä Jämsän ja Petäjäveden rajan lähellä kuuli hän edessään kiväärinammuntaa ja metelöimistä. Pian tulikin hänen vastaansa kaksi hevosta rekineen ja näissä olevat miehet huusivat sivumennessään, että "ettekö te perkeleen siat pääse tienviereen." Ketä vastaantulijat olivat sitä ei kertoja sanonut tietävänä, mutta aamulla Petäjävedelle tultuaan oli hän kuullut, että edellisenä yönä olivat kadonneet sekä Toivonen että muut kaksi miestä.

Poliisi Nestor Seppänen Petäjäveden kirkolta kertoi myöskin kuuluneensa suojeluskuntaan. Erään kerran Toivosen katoamisen jälkeen oli hän ollut vahtipalveluksessa ylläkerrotun Jäniksen kanssa ja oli tämä hänelle silloin kertonut ylläkerrotun Jämsän matkansa aivan toisin kuin mitä hän nyt asiasta tutkinnan tultua tahtoi tunnustaa. Jänis oli nimenomaan vakuuttanut, että hänen vastaansa tuotiin vangittuja Toivosta, Jokista ja Haavistoa. Näitä kulettamassa olivat silloin esikunnan jäsen ja nykyinen poliisi sekä kunnanvaltuuston jäsen Miettinen sekä maanviljelijä Otto Karhumäki Muittialta ja Onni Kumpu-niminen mies. Samoin oli Jänis vakuuttanut, että nämä saattajat surmasivat kuletettavansa Toivosen, Jokisen ja Haaviston maantiellä ja heittivät sittemmin ruumiit Jämsän jokeen sinne asti päästyään. Samoin oli Jänis vakuuttanut, ettei vankeja ollut aikomus surmata maantiellä vaan jossain muualla, mutta kun yksi "yritti karata", niin oli kaikki kolme tapettu. Samoin että surmattu Toivonen olisi kyllä säilyttänyt henkensä koska oli jo aikaisemmin kaksi kertaa vapautettu esikunnassa, mutta kun Onni Kumpu tuli pois rintamalta ja kun hänellä sattui olemaan jotain vanhaa henkilökohtaista vihaa Toivoselle, niin pääsi tämäkin sentakia hengestään.

August Jänis tämän jälkeen kuultuna kielsi edellisen todistuksen, mutta sotkeutui kuitenkin itsekin kuulustelussa niin pahoin että myönsi lopuksi, ettei hän muka niitä asioita niin tarkoin muista.

Mikko Mentula tässä asiassa kuultuna kertoi samoin, että hänelle, koska hän oli esikunnan jäsen, oli A. Jänis kuvannut yllämainittua kohtaustaan ja joukkomurhaa Jämsän tiellä. Jänis oli sanonut tunteneensa Jämsän tiellä vastaansa tulleet miehet ja itse sattuneensa murhapaikalle, jossa teon tekivät yllämainitut Marttinen, Karhumäki ja Kumpu. Ammuttaessa ei Toivo Toivonen ollut heti kuollut, vaan oli haavoittuneena takertunut kiinni Marttisen jalkoihin ja rukoillut tältä armoa. Marttinen oli silloin painanut kiväärin pistimen Toivosen niskasta läpi. Tilaisuudessa oli Marttinen tahrinut housunsa takapuolet vereen ja kuivannut niitä sitten aamulla uunin edessä ja silloin sanonut, että "veresi perkele housuni ja kun vielä pyysi armoa." Kertoja oli ihmetellyt miten Marttinen santtoi noin kauheasti menetellä vaikka oli aikaisemmin kuulunut Toivosen kanssa samaan puolueeseen ja olleet paljon samoissa hommissa.

Palstatilallinen J. R. Katajamäki, Petäjäveden Kuivasmäeltä, kertoi samaan suuntaan kuin edellinenkin, että Jänis oli yllämainitulla tavalla kuvannut tappoa Jämsän tiellä ja sanonut, että sen suorittivat Marttinen, Karhumäki ja Kumpu ja olivat nämä miehet raakamaisesti kiroilleet.

August Jänis yritti kieltää nämäkin todistukset, mutta sekaannuttuaan myönteli sitten jotain kyllä puhuneensa.

Saapuvilla olevain asianomaisten taholta huomautettiin tähän, että aikaisemmin ovat suojeluskuntalaiset kyllä olleet avomielisiä ja kerskuneet tekojaan, mutta nyt kun pelätään vastuuta, ei niitä enää haluta tunnustaa, vaan peitellään tosiasioita.

Nuorukainen Paavo Lahnamäki, Petäjävedeltä, kertoi myöskin olleensa ylläkerrottuna tappoyönä tulossa Jämsästä hevosella ja kuulleensa ammunnan, mutta ei sanonut tunteneensa niitä, jotka tiellä ampuivat. Kun hän saapui ampumapaikalle oli hän nähnyt maassa verta ja miehen hatun, joka myös oli veressä ja kuulan lävistämänä. Sanoi ottaneensa hatun maasta ja vieneensä sen mukanaan kotitaloonsa. Sittemmin oli se tunnettu K. Jokisen hatuksi ja kun siitä tuli tieto oli poliisi Marttinen käskenyt talon emäntää hävittämään hatun, "ettei tulisi ikävyyksiä", kuten emäntä hänelle sanoi ja olikin hattu senjälkeen hävinnyt kertojan tietämättä minne ja kenen toimesta.

Taloll. Matti Sipilä, Kuivasmäeltä, kertoi kuulleensa, että Onni Kumpu oli kulettanut Toivosta ja ettei tälle ollut ennakolta kaivettu hautaa valmiiksi. Samoin lisäsi kertoja, että poliisi Marttinen oli ennakolta kehottanut häntä olemaan puhumatta tietojaan tässä tutkinnossa.

Taloll. Aug. Heikkilä, Kuivasmäeltä, kertoi yhdessä Kalle Tupamäen kanssa tuoneensa sittemmin murhatun Vihtori Haaviston P:veden esikuntaan, jolle tielle Haavisto jäi hänen jätettyään miehen esikunnan haltuun.

Taloll. Kalle Tupamäki kertoi samaa kuin edellinenkin ja että vangitseminen suoritettiin esik. jäsenen Paulinin käskystä.

Mäkitupal. Nestor Hakanen, P:veden Puttolasta, kertoi Toivosen vangitsemisesta kuten edellä on kerrottu. Sanoi Toivosella aina olleen tuhansia markkoja rahoja, joita hän säilytti lompakossaan. Samoin tiesi Aug. Saloranta Toivosen olleen hyvissä varoissa ja pitäneen usein rahoja mukanaan.

Asianomistajain puolelta painostettiin, että Toivosella tosiaankin oli suurempi summa rahaa ja olivat ne hävinneet miehen mukana, joten kyseessä on ryöstömurha. — Kansan Lehti.

San Francisco, Calif.

Täällä Californian ihanassa kesämaassa olemme juuri viettämässä yhdeksättä kesäjuhlaa. Juhlamme on hyvässä menossa, onhan kulumassa juhlan toinen päivä. Aloimme juhlat jo perjantai-iltana, jolloin laulajamme ottivat oikein Kalevankansan tapaan vastaan Eurekan ja Fort Braggin toverit, jotka saapuivat sanottuna iltana Californian suurkaupunkiin noista farmikylistä.

Laulajiemme antama lauluilta oli verrattain hyvin onnistunut, yleisöä vaan ei ollut ehtinyt vielä saapua haalintäyttä. Siitä huolimatta palkitsi saapuvilla oleva yleisö niin sekakuoron kuin yksityislaulujenkin esittäjät vilkkailla suosionosoituksilla, joka osotti että yleisö oli tyytyväinen. Perjantai-iltana oli vähän lattiasilitystä päälle ja niin olemme alkaneet pyhän toimituksen.

Kellon lähetessä kahta launtaina huomaa jo ken hyvänsä että jotain erikoista on finneillä tekeillä. Kundennentoista kadun mäkeä astelee ylös työn raskaan raatajia hetkeksi unhottamaan leipähuolensa ja viettämään yhteisjuhlaa, jossa katsotaan taakse jo tehtyyn työhön ja saavutettuihin tuloksiin ja samalla luodaan uutta innostusta tulevaa työkautta varten. Kellon ollessa vähän yli kaksi kajauttaa soittokunta kansainvälisen, kohottaa yleisön juhlatunnelmaa samalla muistuttaen että olemme yksi pieni rengas maailman työläisten kasvavassa rautaketjussa.

Juhlavieraat lausuu tervetulleiksi toveri T. Helske, samalla lyhyesti selostaen juhlien merkitystä. Juhlarunon lausuu toveritar Aino Salmi. saaden yleisön jakamattoman suosion. Sen jälkeen astuu näyttämölle toveritar Mandi Mäki, edustaen Eurekan s. s. osaston naistoverelta, tuoden heidän toverillisen tervehdyksensä luokkataistelurintamalta. Myöskin selosteli hän sitä suurimerkityksellistä tehtävää mikä on nykyaikaisella työläisnaisella ollessaan mukana luokkataistelussa. Seurasi ohjelmassa duetto, jonka esittivät toverit V. Luoto ja P. Hyrkäs, saaden osakseen myrskyiset suosionosotukset, jotka eivät tauonneet ennenkuin esitys oli uusittu.

Seurasi väliaika, jolloin käytiin tutustumassa emäntien tuotteisiin kellarikerroksessa. Sieltä ylöskämpiminen oli vaikeata, arvattavista syistä.

Kahden tunnin ruokailuajan jälkeen alettiin suorittamaan illan ohjelmaa. West Berkeleyn osaston soittokunnan kajautellessa ilmoille mahtavia marssin säveleitä, alkoi juhlasali täyttyä kansalla. San Franciscon sekakuoron laulettua, astui puhujalavalle toveri A. Ruis, selostaen lyhyesti ja sattuvasti aikamme tärkeimpiä päivänkysymyksiä. Seurasi illan suuruus "Kerjäläisnäytteljätär", jonka esitti West Berkeleyn näytelmäseura. En aijo käydä kappaleen esityksen yksityiskohtaiseen arvosteluun, vaan yleislauseella tahdon kumminkin mainita, että katsoen kappaleen suuria voimia kysyviin vaatimuksiin nähden sopisi kappale paremmin ammattinäyttelijöille kuin seuranäyttämöille, joissa työläiset raskaan päivätyön päätyttyä täytyvät itsestään puertaa ulos ylimääräisiä ponnistuksia voidakseen tyydyttää yleisön taiteenjanoa. Yleensä esitykseen nähden voin vain sanoa, että tulkinta esiintyi muutamissa kohdissa ehken liian heikosti, joten sisältö ei myöskään tullut esille täydellisesti. Yleisö kumminkin tuntui olevan verrattain tyytyväistä näkemäänsä ja kuulemaansa. Oli sentään joitakin, jotka kaipasivat säärenpään sivistystä, mutta sitä ei voitu antaa koska kellon ollessa pikkutunneilla olisi se ollut kaupungin järjestysääntöjen vastaista. Lähdettiin lepäämään ja odottamaan sunnuntaita.

Sunnuntaina kello yksi oli kansanvaellus osaston taloa kohti täydessä käynnissä. Soittokunnan päästäessä ilmoille "Barrikaadeilla" alkoi juhlayleisö täyttää haalin. Ohjelma alkoi K. Tuomisen lyhyellä puheella, joka koski työläisten kehityksen ja itsekasvatuksen tarpeellisuutta, jonka jälkeen tov. W. Tofferi esitti runon, tov. Hyrkäs kupletin, josta täytyy sanoa, että kipsipatsaidenkin olisi täytynyt nauraa, jos niitä vain olisi ollut saapuvilla, puhumattakaan sitte ihmislapsista. Pekan täytyi tulla uudestaan ja uudestaan esille huolimatta vahvakeuhkoisen ohjelman esittäjän yrityksistä saada äänensä kuuluville. Kyllä Pekan "Jannenpolkka" mielii ja korvia hivelee. Ohjelman yksi mielenkiintoisimpia numeroita, nim. ihanneliittolaisten ohjelma, astui päiväjärjestykseen. Noiden vasta-alkavien ja tulevaisuuden taistelijain esitys oli mielenkiintoista ja onnistuivat he kaikki kiitettävän hyvin, joka olkoon innostajana sekä lapsille että lasten vanhemmille ja opettajille entistä innokkaampaan työhön nuorisomme kiinnittämiseksi köyhälistörivien tulevaksi vaväeksi astumaan täysin valmiina esiin silloin kun luokkataistelun sotatorvet heitä kutsuvat harventuneita rivejä täyttämään.

Tämä aluksi, lisää tulee kun en nättää. — K. T.

Woodland, Wash.

Ikävän muistivirheen tein kertoessani osaston päätöstä koskien yhteisten kentäjuhlien toimeenpanoa täällä portlandilaisten kanssa. Se piti olla siten, että kutsutaan portlandilaiset ja kalamalaiset yhteiseen juhlaan, jotka aijotaan täällä toimeenjanna heinäkuun alkupuolella ja on jo suositeltu 4 päivää, vaan varmempi aika määrätään juhlaan yhtyvien päätöksellä.

Saapukaa s. s. osaston kokoukseen, joka on t. k. 6 päivänä. Kirjallisuusyhdistyksen kokous on ennen osaston kokousta, ja on se tärkeä lajia, joten kehoitan kaikkia saapumaan, joita tämä asia koskee.

Se aikaisemmin aijottu vapaa ohjelmailtama pannaan toimeen t. k. 13 p. illalla, ottakaa huomioon ohjelmakomitean pyyntö ja varustakaa runsaasti ohjelmaa. Mitä olen saanut tietooni, niin tulee silloin olemaan näytöskappale nimeltä "Horna" yhtenä numerona ja siihen kun paijon lisätään muuta arvokasta ohjelmaan, niin eikö kannatakin joukolla tulla.

Kevät on ollut niin kylmä, että mitä yleisesti voi kasvullisuudesta sanoa, on se kehno, että saa olla jo varma siitä, että ei tule hyvää satoa, vaikka nyt jo ilmatkin korjaantuisi. Siis siinä sitä taasen ollaan.

Kirjeenvaihtaja.

Uudista tilauksesi ajoissa!

KANSALAISILLENI

Ilmoitan että minun kauttani on teillä mahdollisuus saada parasta maanviljelys- ja hedelmäinkasvatusmaata näiltä seuduilta (läheltä Fresnoa, Calif.). Hinnat ovat maan laadun mukaan, vaihdellen 25 aina 250 dollariin eekkeriltä. Maksuaikaa saa 10 vuotta. Siis, joka haluaa rikastua omilla tuloillaan niin ottakoon palan tätä maata. Tämä maa on kasvillisuudessa ympäri vuoden. Pakkaset ei ole pelättävissä koskaan.

Lähempiä tietoja annan pyydettäissä. Voitte luottamuksella kääntyä puoleeni kaikissa maita koskevissa asioissa.

WILLIAM KANGAS,
546 Anza St., San Francisco, Calif.
(Paid Adv.)

H. JOUTSEN

Attorney and Counselor at Law,
YLEINEN SUOMALAINEN LAKIMIES CALIFORNIASSA.
Toimisto West Berkeley Pankkirakennuksessa. — Asunto: 2230 Browning St. Phone: Berk. 5491.
W. Berkeley, Calif.

RÄÄTÄLIT
Häkkinen & Perälä

Valmistaa pukuja naisille ja miehille sekä puhdistaa ja silittää vanhoja. — (Lähellä Dwight Way'ta)
2549 Shattuck Ave.
BERKELEY, CALIF.

Työ hyvä. — Hinnat kohtuulliset.
Puhelin: Berk. 2881.

THOMAS LOWELL,
KELLOSEPPÄ
204 I. N. VAN NUYS BLDG.
Phone 64969
Los Angeles, Cal.

Hallituksen kastelumaita myytävänä kuuluisassa Sacramento laaksossa Glenn County'ssa, Californiassa

Allekirjoittaneella on nyt tilaisuus suosittaa ja tarjota myytäväksi suomalaisille maalle aikoville tovereille seuraavaa:

Kaikenkokoisia farmeja ja koteja, noin $250.00—$400.00 eekkeri. Raakoja maita eli nisun ja ohran sänkeä, joihinka vesi on valmiina noin $110.00—$175.00 eekkeri. Kaikenkokoisia maitotaloja ja kanatarhoja varsin pienillä maksoilla ja erinomaisen helpoilla ehdoilla. Yksi parhaista sitrona-seuduista Californiassa. Ihana ilmanala. Parhaat tiet koko Amerikassa. Kirjottakaa lisätietoja ja kirjallisuutta eli tulkaa persoonallisesti tarkastamaan parasta tilaisuutta maailmassa. — Kirjottakaa suomenkielellä jos mahdollista.

CASPER NYGORD
ORLAND, CALIFORNIA.

Suomen puoluelehtien tilauksia välitämme!

Julkaisemme tässä hinnottelun Suomen puoluelehdistä ja toivomme että kaikki asiamiehemme leikkaavat tämän ilmoituksen ja säilyttävät sen sekä ottavat tilauksia allamainituille lehdille; myönnämme 10 pros. alennuksen kaikille asiamiehillemme. Samoin voivat kaikki yksityiset lähettää tilauksensa osotteella: TOVERI, Box 99, Astoria, Ore.

Lehden nimi	Ilmest. paikka	Hinta v:lta.	½ v.
Sosialistinen Aikakauslehti	Helsinki	$2.00	$1.00
Sos.-dem. Aikakauslehti	Helsinki	$3.00	$1.50
Kansa	Kuopio	$8.00	$4.00
Pohjan Kansa	Oulu	$6.00	$3.00
Työläinen	Vaasa	$4.00	$2.00
Kansan Lehti	Tampere	$6.00	$3.00
Hämeenkansa	Hämeenlinna	$3.00	$1.50
Sosialisti	Turku	$8.00	$4.00
Kansanvoima	Sortavala	$3.00	$1.50
Kansan Työ	Viipuri	$8.00	$4.00
Suomen Sosialidemokrati	Helsinki	$10.00	$5.00
Kurikka, pilalehti	Helsinki	$2.00	$1.00
Kuluttajain Lehti, Osuust.	Helsinki	$2.00	$1.00
Työväen Urheilulehti	Helsinki	$2.00	$1.00
Työläisnuoriso	Tampere	$2.00	$1.00
Uusi Aika	Pori	$6.00	$3.00
Työn Voima	Jyväskylä	$6.00	$3.00

Asiamiehet, ripeään toimintaan tilauksien hankkimiseksi Suomen työväenlehdille. — Toveruudella:

TOVERIN LEVITYSOSASTO.

S. S. Järjestön organiseerajan Aaro Hyrskeen matkaohjelman lännen valtioissa:

Los Angeles, Cal., kesäk. 8, 10 ja 12 p.
San Pedro, Cal., kesäk. 9, 11 ja 13 p.
San Francisco, Cal., kesäk. 15, 17, 19 ja 21 p.
West Berkeley, Cal., kesäk. 16, 18, 20 ja 22 p.
Fort Bragg ja ympäristö, kesäk. 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30 ja heinäk. 1 ja 2 p.
Eureka, Cal., heinäk. 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 ja 11 p.

Ft. Braggin ilmotuksia

KULUTTAJAT

FORT BRAGGISSA JA YMPÄRISTÖLLÄ!

Tukekaa TOVERIA tekemällä kaikki liikkeenne AINOASTAAN niiden LIIKEMIESTEN kanssa, jotka NYT tai tulevaisuudessa ILMOTTAVAT LIIKETTÄÄN TOVERISSA. Itse parhaiten tiedätte miten suhtautua niihin liikemiehiin, jotka ovat YHTYNEET MEITÄ VASTAAN avustaessaan Toverin tappamista.

TOVERIA PUOLUSTAVA KULUTTAJAIN RYHMÄ

FORT BRAGG, CALIFORNIA

(Pd. 6—10—20)

Suomalaiset Huom!
F. O. HYVÄRI
te, jotka nälissänne olette tulkaa minun tyköni ja minä ruokin
Cor. Redwood ave & Harrison st
FORT BRAGG, CAL.

KAHVILA
NIIKA TIKKANEN
on auki päivällä ja yöllä.
McPherson & Redmood Ave. kulmassa, Fort Bragg, Cal.

HUOLELLISELLA ja monipuolisella ammattityöllä, ensiluokan tarpeilla ja kohtuullisilla hinnoilla tarjoudun suutariksenne V. Michelsonin entisessä liikkeessä lähellä postikonttoria
FRANK MÄKELÄ, Box 142, Fort Bragg, Cal.

OLGA MÄEN SAUNA
KAKARAVAARALLA
on yleisön käytettävänä keskiviikko-, perjantai- ja lauantai-iltapäivisin klo 2:sta—12.
FORT BRAGG, CALIFORNIA

Hyväri & Karjamäki
myyvät ensiluokan
Ruokatavaraa ja Tupakkaa
Redwood ave. ja Harrison katuien kulmassa.
Puhelin 772. Fort Bragg, Cal

KALASTAJAT HUOMATKAA!
Me myymme hyviksi tunnettuja "Goodrich" ropasaappaita halvimpiin hintoihin. Toivomme "Pietarin kalansaalista" Noyon kalastajille.
The Family Shoe Store
BACKLUND BROS.
Phone 128-J. Fort Bragg, Calif.

FORT BRAGG
BAKERY
Tuoretta leipää ja keekiä saatavana joka päivä. — Tilaukset haaleihin y. m. täytetään huolellisesti.
ERIKOISALA:
Näkkileivät ja korput.
Hinnat kohtuulliset.
FORT BRAGG BAKERY
J. B. BARTH, uusi omist.
Phone 1372 — — 136 Laurel St.

KALASTAJAT HUOMATKAA!
LOHI EI PURE RUOSTUNEESEEN UISTIMEEN.
Me UUDISTAMME UISTIMENNE, laittamalla niihin UUDEN KULTA, HOPEA, NIKKELI tai KUPARI PÄÄLLYSTYKSEN. — KORISTE- y. m. metalliesineitä KULLATAAN ja HOPEOIDAAN. Käytämme NYKYAJAN SÄHKÖTEKNIIKAN PARHAITA saavutuksia työn suorittamiseen, josta erikoisesti huolehtii H. LANKILA. Lähettäkää UUDISTUSTA TARVITSEVAT esineet meille postissa tai jättäkää meidän RAUTAKAUPPAAMME.
PESOLA & DORNAN
BOX 70, FORT BRAGG, CALIF.

METSÄMIEHET JA KAUPUNKILAISET
Kun tarvitsette UUDEN PUVUN tai PALTON, niin tulkaa luokseeni. Minä laitan teille sopivan puvun tai palton. Työni on ennestään tunnettu kunnolliseksi. HINNAT EHDOTTOMASTI KOHTUULLISET. Toivon tapaavani tuttuja sekä tuntemattomia työhuoneessani.
VASTAPÄÄTÄ HYVÄRIN HOTELLIA.
A. V. ITÄNEN :-: :-: Fort Bragg, Calif.

BACKLUND BROS. JALKINELIIKE
MYYMME naisten, miesten ja lasten kenkiä kohtuullisilla hinnoilla. Kun tarvitsette hyviä jalkineita, niin tulkaa meille. — Tavara ja hinnat tyydyttävät teitä. — LIIKE AULININ RAKENNUKSESSA.
FORT BRAGG, CALIFORNIA.

INTERNATIONAL HOTEL
on Corona hotellin uusi nimi, jossa tulen tarjoamaan ehdottomasti uuden paikkakunnalla korjatun ruokajärjestelmän sekä puhtaan asunnon.
Toverillinen kohtelu kaikille
*Kahvila on avoinna yöllä ja päivällä (entisessä pallohuoneessa).
MANDI BLOMSTER, omistaja.
Redwood Ave., Fort Bragg, Cal.

KOSKEN VELJEKSET
myyvät miesten ja poikasten kenkiä, sekä kaikenlaista vaate- ja ruokatavaraa sopuhinnoilla, entisessä Snuggin paikassa, Franklin ja Redwood Ave. kulmassa.
FORT BRAGG, CALIF.

ENSILUOKAN SUOMALAINEN PARTURITUPA
M. ROSSI, omistaja.
Franklyn St. Fort Bragg, Cal.

MYYTÄVÄNÄ
160 eekkerin farmi
Sijaitsee Pacific kauntissa, Washingtonin valtiossa. Maasta on noin 5 tai 6 eekkeiä puhdistettua. Hyvä asuinrakennus, paana, kanahuone, hyvä uloslämpiävä sauna. Maalla on nuoria hedelmäpuita. Automobiilitie kulkee maan vierestä, sekä Deep River tukkiyhtiön rata. Yhtiön kämpät ovat niin lähellä että kotoa voi käydä työssä jos niin haluaa. Salmon Creek juoksee maan läpi. Erinomaisen hyvä paikka kasvattaa kanoja. Maalla tulee aina olemaan hyvä, riittävät karjanlaidun. Tukkiyhtiö kulettaa vapaasti tavaran kauppalasta kotia. — Haluan tehdä pikaisen myynnin sillä minulla on kaksi maata ja en voi hoitaa molempia. Tarjoan hyvät maksuehdot. — Omistaja:
W. HOKKANEN,
Deep River, Wash.